

**ПОЛІТОЛОГІЯ
ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНОЇ
ДУМКИ**

ПЛАН:

- ПОЛІТИЧНІ ВЧЕННЯ ДАВНЬОГО СХОДУ.
- АНТИЧНА ПОЛІТИЧНА ДУМКА.
- ПОЛІТИЧНА ДУМКА У СЕРЕДНІ ВІКИ ТА ЕПОХУ ВІДРОДЖЕННЯ.
- ПОЛІТИЧНІ КОНЦЕПТИ НОВОГО ЧАСУ.
- ПОЛІТИЧНІ ТЕОРІЇ ХІХ СТОЛІТТЯ.

ПОЛІТИЧНІ ВЧЕННЯ ДАВНЬОГО СХОДУ.

У II - I ТИС ДО Н.Е. В ДОЛИНАХ ВЕЛИКИХ РІЧОК НІЛУ, ТИГРУ, ЄВФРАТУ, ІНДУ ТА ХУАНХЕ РОЗВИВАЮТЬСЯ ПОТУЖНІ ДЕРЖАВНІ УТВОРЕННЯ – ЄГИПЕТ, ВАВИЛОН І АССИРІЯ, ДАВНЬОІНДІЙСЬКІ І ДАВНЬОКИТАЙСЬКІ ДЕРЖАВИ. ЗАВДЯКИ НЕОБХІДНОСТІ ПОСТІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СКЛАДНОГО ІРИГАЦІЙНОГО ГОСПОДАРСТВА РОЗВИТОК ЦИХ ТОВАРИСТВ ПІШОВ ШЛЯХОМ БІЛЬШ-МЕНШ ЖОРСТКОЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ, ЩО ПРИВЕЛО ДО СТВОРЕННЯ ПОЛІТИЧНИХ СТРУКТУР "СХІДНОГО" ТИПУ.

ГОЛОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНИХ СТРУКТУР «СХІДНОГО» ТИПУ:

- **ПО-ПЕРШЕ**, ПІРАМІДАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР ВЛАДИ І УПРАВЛІННЯ;
- **ПО-ДРУГЕ**, АДМІНІСТРАТИВНО-БЮРОКРАТИЧНИЙ КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЕКОНОМІЧНИХ І СИМВОЛІЧНИХ РЕСУРСІВ СУСПІЛЬСТВА;
- **ПО-ТРЕТЄ**, САКРАЛЬНИЙ (ТОБТО СВЯЩЕННИЙ, МАЮЧИЙ БОЖЕСТВЕННЕ ПОХОДЖЕННЯ) ХАРАКТЕР ВЛАДИ І ТИХ, ХТО ЇЇ УОСОБЛЮЄ.

СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ УЯВЛЕННЯ ДАВНЬОСХІДНИХ ТОВАРИСТВ ВІДПОВІДНО НОСЯТЬ ПЕРЕВАЖНО РЕЛІГІЙНО-МІФОЛОГІЧНИЙ ХАРАКТЕР, І ЦЯ МІФОЛОГІЧНА ТРАДИЦІЯ САНКЦІОНУЄ СФОРМОВАНИЙ ПОРЯДОК І Є ЯК БИ ІДЕОЛОГІЧНОЮ ОСНОВОЮ ЙОГО ВІДТВОРЕННЯ.

ПОЛІТИЧНІ ТЕОРІЇ ФЕНОМЕНУ "СХІДНОЇ" ДЕРЖАВИ, КОТРІ
ЗНАЙШЛИ ПРИНЦИПОВО НОВИЙ - РАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ І
ДЕМІФОЛОГІЗОВАНИЙ ВИГЛЯД, БУЛИ СТВОРЕНІ **ЛИШЕ В РАМКАХ**
КИТАЙСЬКОЇ СУСПІЛЬНОЇ ДУМКИ

КИТАЙСЬКА ДУМКА ВІДРАЗУ ВИДІЛЯЄ ОСНОВНИЙ ВУЗОЛ
ІСНУВАННЯ СХІДНОГО СОЦІУМУ –
**ПОДІЛ СУСПІЛЬСТВА НА ТИХ, ХТО ПРАЦЮЄ, І ТИХ, ХТО
УПРАВЛЯЄ.**

НА ПЕРШИЙ ПЛАН ВИСУВАЄТЬСЯ ЗАВДАННЯ РОЗРОБКИ ТЕХНОЛОГІЇ
ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ОПТИМАЛЬНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ,
ЕТИЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ І ЄРАРХІЗАЦІЇ СОЦІУМУ, ЯКІ ЗДАТНІ БУЛИ Б
СТАБІЛІЗУВАТИ ВНУТРІШНЬО КОНФЛІКТНУ КОНФІГУРАЦІЮ СОЦІАЛЬНОЇ
СТРУКТУРИ "СХІДНОГО" СУСПІЛЬСТВА.

ЕТИКО-ПАТЕРНАЛІСТСЬКА ТЕОРІЯ КОНФУЦІЯ.

КОНФУЦІЙ (КУН-ЦЗИ, ОК. 551 – 479 ДО Н.Е.) – ФІЛОСОФ,
ЗАСНОВНИК НАЙВПЛИВОВІШОГО НАПРЯМКУ
КИТАЙСЬКОЇ ФІЛОСОФСЬКОЇ І ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ.

КОНФУЦІЙ ПРОПОНУВАВ БУДУВАТИ СТОСУНКИ УСЕРЕДИНІ ДЕРЖАВИ АНАЛОГІЧНО СТОСУНКАМ УСЕРЕДИНІ РОДИННОГО КЛАНУ.

ДЕРЖАВА У КОНФУЦІЯ ВИСТУПАЄ ЯК ОДНА ВЕЛИКА СІМ'Я (РОДИНА), ДЕ ВЛАДА ІМПЕРАТОРА УПОДІБНЮЄТЬСЯ ВЛАСТІ БАТЬКА, А СТОСУНКИ ПРАВЛЯЧИХ І ПІДДАНИХ – РОДИННИМ СТОСУНКАМ. ЯК І В СІМ'І, В ДЕРЖАВІ МОЛОДШІ ПІДКОРЯЮТЬСЯ СТАРШИМ, СТАРШІ ПІКЛЮЮТЬСЯ ПРО МОЛОДШИХ, АЛЕ ТЕПЕР РОЗДІЛЕННЯ ПРОВОДИТЬСЯ НЕ ЛИШЕ ЗА РОДИННО-ВІКОВИМ ПРИНЦИПОМ, АЛЕ І ПО МІСЦЮ ЛЮДИНИ В СОЦІАЛЬНІЙ ГРАДАЦІЇ.

ЦЯ СОЦІАЛЬНА ГРАДАЦІЯ, ПО КОНФУЦІЮ, ПОВИННА ВИЗНАЧАТИСЯ СУКУПНІСТЮ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИХ ДОСТОЇНСТВ ЛЮДИНИ

**ВЛАДНІ СТОСУНКИ ПАНУВАННЯ/ПІДПОРЯДКУВАННЯ
НАБУВАЮТЬ У КОНФУЦІЯ МОРАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО
ВИМІРУ: СОЦІАЛЬНА СТРАТИФІКАЦІЯ ЛЮДЕЙ СТАЄ
СЛІДСТВОМ І ВИРАЖЕННЯМ ЇХ ВІДПОВІДНОЇ МОРАЛЬНОЇ
ГРАДАЦІЇ.**

ЯКОЮ Ж Є ГОЛОВНА ВІДМІННІСТЬ МІЖ ТИМИ, ХТО ПОВИНЕН УПРАВЛЯТИ І ТИМИ, ХТО
ПОВИНЕН ПІДКОРЮВАТИСЬ І ПРАЦЮВАТИ?

ГОЛОВНЕ ПОЛЯГАЄ В ТОМУ, ЩО

**"ГІДНА ЛЮДИНА КЕРУЄТЬСЯ ОBOB'ЯЗКОМ, НИЗЬКА
ЛЮДИНА – ВИГОДОЮ".**

ТОМУ СТАБІЛЬНЕ СУСПІЛЬСТВО ВИНИКАЄ ЛИШЕ ТОДІ, КОЛИ МОРАЛЬНА
ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ЗБІГАЄТЬСЯ З ДИФЕРЕНЦІАЦІЄЮ СОЦІАЛЬНОЮ – ГІДНІ
ВИЯВЛЯЮТЬСЯ ВГОРІ, НИЗЬКІ – ВНИЗУ.

**ПРАВИЛА РИТУАЛІВ ЧІТКО РОЗРІЗНЯЮТЬ СТАТУС І ФУНКЦІЇ,
ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ СТАРШИХ І МОЛОДШИХ, ВИЩИХ І НИЖЧИХ ТА
ВИКОНУЮТЬ У КОНФУЦІА ГЛОБАЛЬНО-ВСЕОСЯЖНУ ФУНКЦІЮ
СОЦІАЛЬНОГО КОНТРОЛЮ І ПОВСЯКДЕННОЇ РЕГУЛЯЦІЇ
ПОВЕДІНКИ БУДЬ-ЯКОГО ЧЛЕНА СУСПІЛЬСТВА.**

ТОМУ КОНФУЦІЙ ВВАЖАВ, ЩО ЗАГАЛЬНЕ ДОТРИМАННЯ ПРАВИЛ РИТУАЛУ РОБИТЬ НЕПОТРІБНИМ ФОРМАЛЬНИЙ ЗАКОН, ЗНЕОСОБЛЕНИЙ ТЕКСТ ЯКОГО НЕ ПРОСТО СТИРАВ СОЦІАЛЬНІ ВІДМІННОСТІ МІЖ ЛЮДЬМИ, АЛЕ І НІВЕЛЮВАВ МОРАЛЬНО-КУЛЬТУРНУ НЕРІВНІСТЬ МІЖ НИМИ, ЯКА В ПРИНЦИПІ ЗНИЩЕНА НЕ МОЖЕ БУТИ.

ПОЛІТИЧНА ФІЛОСОФІЯ КОНФУЦІАНСТВА – ЦЕ ПОМІРНО КОНСЕРВАТИВНА "М'ЯКА" ВЕРСІЯ "ОПІКАЮЧОГО" ДЕСПОТИЗМУ, НАПРАВЛЕНА НА ДОСЯГНЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО МИРУ МІЖ ВЕРХАМИ І НИЗАМИ СУСПІЛЬСТВА.

АНТИЧНА ПОЛІТИЧНА ДУМКА

ПРОТЯГОМ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ I ТИС. ДО Н. Э . ВІДБУВАЄТЬСЯ ПРОЦЕС ПЕРЕТВОРЕННЯ ОБЩИННИХ СТРУКТУР В ПОЛІТИЧНІ СПІЛЬНОСТІ, ЯКІ ПРАКТИКУВАЛИ САМОВРЯДУВАННЯ І ОТРИМАЛИ НАЗВУ ПОЛІСІВ.

- У ПОЛІСАХ ПРАВА ІНДИВІДІВ НА ЗДІЙСНЕННЯ ФУНКЦІЙ ПАНУВАННЯ І ПІДПОРЯДКУВАННЯ ТЕПЕР НЕ ЗАЛЕЖАТЬ ВІД ЇХ СТАТУСУ В ІЄРАРХІЇ ГРОМАДИ, А ВИЗНАЮТЬСЯ ОДНАКОВИМИ І РІВНИМИ ДЛЯ ВСІХ.
- **ОСНОВОЮ НОВОЇ КОНЦЕПЦІЇ ПОРЯДКУ СТАЄ ІДЕЯ ІСОНОМІЇ - РІВНОЇ УЧАСТІ ВСІХ ГРОМАДЯН В ЗДІЙСНЕННІ ВЛАДИ.**
- **І САМА ВЛАДА, І ЇЇ РЕЗУЛЬТАТИ СТАЮТЬ ПРЕДМЕТОМ ПРИЛЮДНОГО ОБГОВОРЕННЯ.**
- ФУНДАМЕНТАЛЬНИМ ПРИНЦИПОМ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЛІСНОГО СТРОЮ ЗАТВЕРДЖУЄТЬСЯ ТА АБО ІНША УЧАСТЬ БІЛЬШОСТІ ВІЛЬНИХ ГРОМАДЯН У ВИРОБЛЕННІ І РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНИХ РІШЕНЬ.

Головні теми роздумів античних мислителів:

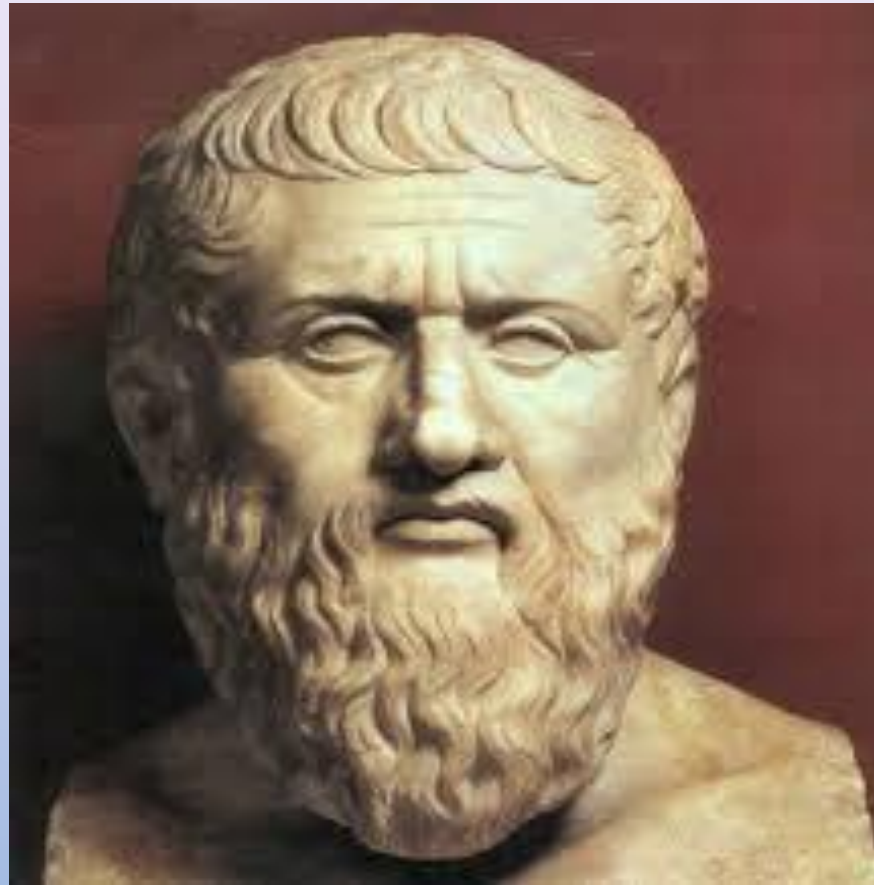
- про яку більшість (демократичну) йде мова – кількісну або якісну? Чи підкоряється вона в тому і другому своєму варіанті вимогам закону або стоїть над ним?

- чи забезпечує принцип "ісономії" компетентність і кваліфікованість правління, "кращі рішення"?

- який же вигляд рівності остання має на увазі? Це проста **арифметична (кількісна) рівність**, де голос філософа рівний і підсумовується з голосом селянина, або це **геометрична (якісна) рівність**, що пропорційно враховує міру людських достоїнств?

ТЕОРІЯ «ІДЕАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ» ПЛАТОНА (427-347 ДО Н.Е.)

ЯКЩО У КОНФУЦІЯ "ДЕРЖАВА Є ВЕЛИКА СІМ'Я", ТО У ПЛАТОНА ДЕРЖАВА Є ЗБІЛЬШЕНЕ ВІДТВОРЕННЯ ЛЮДСЬКОЇ ДУШІ.

- ЗА ПЛАТОНОМ, ПОБУДОВА ПОЛІСУ ПОВТОРЮЄ ПОБУДОВУ ЛЮДСЬКОЇ ДУШІ, ЯКА СКЛАДАЄТЬСЯ З ТРЬОХ ЧАСТИН: РОЗУМНОЇ, ВОЛЬОВОЇ І ЖАДАЮЧОЇ.
- В ПОЛІСІ ЇМ ВІДПОВІДАЮТЬ ТРИ АНАЛОГІЧНИХ ДЕРЖАВНИХ НАЧАЛА: ДОРАДЧЕ, ЗАХИСНЕ І ДІЛОВЕ.
- А ЦИМ ДЕРЖАВНИМ СКЛАДОВИМ ВІДПОВІДАЮТЬ ТРИ СУСПІЛЬНІ КЛАСИ-СТАНІ: ФІЛОСОФИ-ПРАВИТЕЛІ, ВОЇНИ І ВИРОБНИКИ.

СЕНС І ВИМОГА СПРАВЕДЛИВОСТІ ПОЛЯГАЮТЬ В ТОМУ, ЩОБ КОЖЕН ЗАЙМАВСЯ СВОЄЮ СПРАВОЮ І НЕ ВТРУЧАВСЯ В ЧУЖІ СПРАВИ.

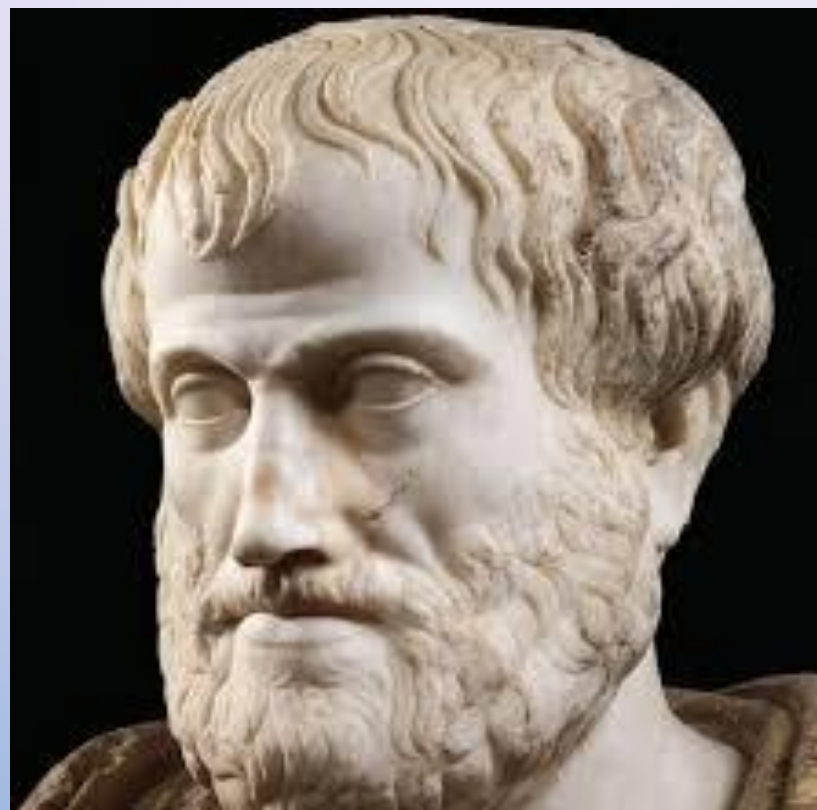
ТОМУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПРАВЕДЛИВОСТІ В ЗАГАЛЬНИХ ДЛЯ ВСЬОГО ПОЛІСУ СПРАВАХ НЕОБХІДНО ДОСЯГТИ ІЄРАРХІЧНОЇ СУПІДРЯДНОСТІ РІЗНИХ КЛАСІВ НАСЕЛЕННЯ НА ОСНОВІ ОБЛІКУ ВНУТРІШНІХ ЯКОСТЕЙ КОЖНОГО З НИХ.

- РОЗУМНЕ НАЧАЛО (ФІЛОСОФИ) МАЄ ПАНУВАТИ;
- ВОЛЬОВЕ НАЧАЛО (СТРАЖІ) - БУТИ ЗБРОЙНИМ ЗАХИСТОМ ВІД ВНУТРІШНІХ І ЗОВНІШНІХ ВОРОГІВ, ПІДКОРЯЮЧИСЬ ПЕРШОМУ НАЧАЛУ (АНАЛОГІЧНО СОБАКАМ, ЩО ДОПОМАГАЮТЬ ПАСТУХАМ ПАСТИ СТАДО);
- ОБИДВА ЦІ НАЧАЛА УПРАВЛЯЮТЬ НАЧАЛОМ НЕРОЗУМНИМ І ЖАДІБНИМ - РЯДОВИМИ ВІЛЬНИМИ ГРОМАДЯНАМИ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ РІЗНИМИ ВИДАМИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

КОНЦЕПЦІЯ «ЗМІШАНОГО ДЕРЖАВНОГО УСТРОЮ» АРИСТОТЕЛЯ

(384 - 322 ДО Н.Е.).

ВИКЛАДЕНА НИМ В ПРАЦІ "ПОЛІТИКА"

"НЕМОЖЛИВО ЗРОБИТИ ВСЮ ДЕРЖАВУ ЩАСЛИВОЮ, - ЗАЗНАЧАЄ АРИСТОТЕЛЬ, - ЯКЩО БІЛЬШІСТЬ ЇЇ ЧАСТИН АБО ХОЧА Б ДЕЯКІ НЕ БУДУТЬ НАСОЛОДЖУВАТИСЯ ЩАСТЯМ».

ТОМУ ТОТАЛІТАРНІЙ ПРОГРАМІ "АБСОЛЮТНОЇ ЄДНОСТІ" (ПІДПОРЯДКУВАННЯ ІНТЕРЕСІВ "ЧАСТИНИ" ІНТЕРЕСАМ "ЦІЛОГО") АРИСТОТЕЛЬ ПРОТИСТАВЛЯЄ ІДЕЮ "ВІДНОСНОЇ ЄДНОСТІ", ЩО ҐРУНТУЄТЬСЯ НА ДОСЯГНЕННІ ЗБАЛАНСОВАНОГО ПОЄДНАННЯ "ПРИВАТНИХ" ІНТЕРЕСІВ І ЩО ПЕРЕДБАЧАЄ "ЩАСТЯ" КОЖНОГО ОКРЕМОГО ЕЛЕМЕНТА.

ЗГІДНО З ЦІЄЮ ІДЕЄЮ АРИСТОТЕЛЬ СТВОРИВ І КЛАСИФІКАЦІЮ ДЕРЖАВНИХ ФОРМ.

ПРАВИЛЬНІ ФОРМИ, ЗА АРИСТОТЕЛЕМ:

- МОНАРХІЯ (ПРАВЛІННЯ ОДНОГО РАДИ ЗАГАЛЬНОГО БЛАГА),
- АРИСТОКРАТІЯ (ПРАВЛІННЯ НЕБАГАТЬОХ "КРАЩИХ" НА КОРИСТЬ ВСІХ),
- ПОЛІТІЯ (ЗБАЛАНСОВАНЕ ПРАВЛІННЯ БІЛЬШОСТІ, ВІДІБРАНОЇ НА ОСНОВІ ЦЕНЗУ, РАДИ ЗАГАЛЬНОГО БЛАГА).

НЕПРАВИЛЬНІ ФОРМИ:

- ТИРАНІЯ (НЕОБМЕЖЕНЕ ПРАВЛІННЯ ОДНОГО В СВОЇХ ВЛАСНИХ ІНТЕРЕСАХ),
- ОЛІГАРХІЯ (ПРАВЛІННЯ НЕБАГАТЬОХ НАЙБІЛЬШ БАГАТИХ ГРОМАДЯН РАДИ ВЛАСНОГО БЛАГА),
- ДЕМОКРАТІЯ (НЕОБМЕЖЕНЕ ПРАВЛІННЯ НЕЗАМОЖНОЇ БІЛЬШОСТІ, ЗДІЙСНЮВАНЕ ВИКЛЮЧНО НА КОРИСТЬ ЇЇ САМОЇ).

НАЙБІЛЬШ ПОВНА РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАДУМУ "ЗМІШАНОЇ" ФОРМИ ВЛАДАРЮВАННЯ МОЖЛИВА В ПОЛІТІЇ – СИСТЕМІ ПРАВЛІННЯ І ЯКІСНОЇ, І КІЛЬКІСНОЇ БІЛЬШОСТІ ГРОМАДЯН.

- НА ДУМКУ АРИСТОТЕЛЯ, ФУНДАМЕНТАЛЬНОЮ **ОСНОВОЮ СТІЙКОЇ "ПРАВИЛЬНОЇ" ДЕМОКРАТІЇ МОЖЕ СЛУЖИТИ "СЕРЕДНІЙ ЕЛЕМЕНТ"**, ЩО СПОЛУЧАЄ В СОБІ ПЕРЕВАГИ КІЛЬКІСНІ З ПЕРЕВАГАМИ ЯКІСНИМИ.
- АРИСТОТЕЛЬ НАМАГАЄТЬСЯ НЕ УСУНУТИ, А ПЕРЕБУДУВАТИ ВЛАДУ БІЛЬШОСТІ ТАК, ЩОБ, НЕЙТРАЛІЗУВАТИ КРАЙНОЩІ, ПРЕДСТАВИТИ В ТІЙ АБО ІНШІЙ МІРІ ІНТЕРЕСИ ВСІХ.
- ПЛАТОНІВСЬКІЙ ПРОГРАМІ "АБСОЛЮТНОЇ ЄДНОСТІ" НА ОСНОВІ ЛІКВІДАЦІЇ ДОСТУПУ ПРИВАТНИХ ІНТЕРЕСІВ В СФЕРУ ВЛАДИ АРИСТОТЕЛЬ ПРОТИСТАВЛЯЄ ПРОГРАМУ "ВІДНОСНОЇ ЄДНОСТІ" НА ОСНОВІ «СЕРЕДНЬОГО ПУТІ», ЩО **ОДНАКОВО ПРОТИСТОЇТЬ КРАЙНОЩАМ ЯК ЕЛІТАРНОЇ, ТАК І ЕГАЛІТАРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОЛІСУ.**

ПОЛІТИЧНА ДУМКА У СЕРЕДНІ ВІКИ ТА ЕПОХУ ВІДРОДЖЕННЯ.

НАЙВАЖЛИВИШИМ ЧИННИКОМ, ЩО ВИЗНАЧИВ ОСНОВНІ ШЛЯХИ
СТАНОВЛЕННЯ НОВИХ ПОСТ-АНТИЧНИХ ТИПІВ ПОЛІТИЧНОЇ
ЕВОЛЮЦІЇ, СТАЛО ПОШИРЕННЯ ХРИСТИЯНСТВА, ЯКЕ СТАЛО
ФУНДАМЕНТАЛЬНОЮ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ МАТРИЦЕЮ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ МОДЕЛІ ЦИВІЛІЗОВАНОГО РОЗВИТКУ.

ХРИСТИЯНСТВО СТАЄ КУЛЬТУРНО-ГЕНЕТИЧНИМ КОДОМ НОВОЇ ЗАХІДНО-ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ. ЦЕ ПРИЗВЕЛО ДО ПРИНЦИПОВОЇ ПЕРЕБУДОВИ І ПЕРЕФОРМУЛЮВАННЯ ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ АНТИЧНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ ВІДРАЗУ ПО ДЕКІЛЬКОХ НАПРЯМАХ.

- **ПО-ПЕРШЕ**, ПОСТУПОВО ЧІТКО ОКРЕСЛИЛОСЯ ПРИНЦИПОВЕ РОЗМЕЖУВАННЯ ДУХОВНОЇ І СВІТСЬКОЇ ВЛАДИ (ТОГО, ЩО НАЛЕЖИТЬ БОГОВІ, І ТОГО, ЩО НАЛЕЖИТЬ КЕСАРЕВІ) ЯК РОЗДІЛЬНИХ СФЕР, ЩО ІСНУЮТЬ РАЗОМ, АЛЕ НЕ ЗЛИВАЮТЬСЯ.
- **ПО-ДРУГЕ**, ПОЧАВСЯ ПРОЦЕС УСВІДОМЛЕННЯ ТОГО, ЩО КОЖНА ЛЮДИНА Є УНІКАЛЬНОЮ ОСОБОЮ, ЯКА МАЄ ВЛАСНИЙ ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПРОСТІР СВОБОДИ І СУВЕРЕНІТЕТУ. ЦЯ ОСТАННЯ Є ОСОБЛИВОЮ ПРИВАТНОЮ СФЕРОЮ (ДІЇ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ВОЛІ І ІНДИВІДУАЛЬНИХ ВИБОРІВ), ЯКА ПРИНЦИПОВО НЕЗАЛЕЖНА ВІД ПОЛІТИЧНОЇ (ПРИЛЮДНОЇ) ВЛАДИ І НЕПІДЗВІТНА ЇЙ.
- **ПО-ТРЕТЄ**, СОЦІАЛЬНЕ ЖИТТЯ ЯК СУСПІЛЬСТВА, ТАК І ОКРЕМОЇ ЛЮДИНИ, ОТРИМУЄ НОВІ ТРАНСЦЕНДЕНТНІ ЕТИЧНІ ІМПЕРАТИВИ ІСНУВАННЯ, ЯКІ ЗАДАЛИ ІНШИЙ МОДУС І МАСШТАБ ВИМІРУ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ ВЛАДИ: ВІДПОВІДНІСТЬ/НЕВІДПОВІДНІСТЬ УНІВЕРСАЛЬНИМ ВИМОГАМ ХРИСТИЯНСЬКОЇ МОРАЛІ.

ЗАГАЛЬНИЙ КОНТУР НОВОГО РОЗУМІННЯ
ВЗАЄМВІДНОШЕННЯ РІЗНИХ СФЕР СУСПІЛЬСТВА БУВ
ЗАКЛАДЕНИЙ ВИДАТНИМ ТЕОРЕТИКОМ ЦЕРКВИ
АВРЕЛІЄМ АВГУСТИНОМ
(354 – 430 РР.).

ДЕРЖАВА БЕЗ СПРАВЕДЛИВОСТІ – ЦЕ БАНДА РОЗБІЙНИКІВ

ГОЛОВНА ІДЕЯ АВГУСТИНА ПОЛЯГАЄ В ТОМУ, ЩО ПРИЛЮДНО-ПОЛІТИЧНА СФЕРА ВЛАДНИХ ВЗАЄМИН ТАКОЖ НЕМИНУЧЕ ПОВИННА СТАТИ ПРОЕКЦІЄЮ ПРИНЦИПІВ ХРИСТИЯНСЬКОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ І ВТІЛЕННЯМ ВИЩИХ РЕЛІГІЙНИХ ПРИНЦИПІВ. ТОМУ ЩО СОЦІАЛЬНИЙ ПРИМУС, ЗДІЙСНЮВАНИЙ БЕЗВІДНОСНО ДО СПРАВЕДЛИВОСТІ, НЕ ЛИШЕ ЕТИЧНО НЕДОПУСТИМИЙ, АЛЕ І ПОВНІСТЮ ПОЗБАВЛЕНИЙ ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ. ДЕРЖАВА ЯК "ЗАГАЛЬНА СПРАВА НАРОДУ", ЗА АВГУСТИНОМ, ПОВИННА ІСНУВАТИ ПЕРШ ЗА ВСЕ ЯК МОРАЛЬНО-КУЛЬТУРНЕ СПІВТОВАРИСТВО, І ЛИШЕ ПОТІМ – ЯК ПЕВНІ ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ.

**НОВІ АКЦЕНТИ В ЦІЙ ІДЕЇ РОЗСТАВИВ
НАЙБІЛЬШИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ БОГОСЛОВ
ХОМА АКВІНСЬКИЙ (1225 – 1274 РР.).**

АКВІНАТ ВИДІЛИВ ТРИ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ:

- ВЛАСНЕ СТОСУНКИ ПАНУВАННЯ/ПІДКОРЕННЯ;
- ПРИДБАННЯ ВЛАДИ;
- КОРИСТУВАННЯ НЕЮ.

ТАКЕ РОЗМЕЖУВАННЯ НЕОБХІДНО ЙОМУ ДЛЯ ТОГО, ЩОБ ВІДЗНАЧИТИ ІСНУВАННЯ ПУБЛІЧНО-РЕГУЛЬОВАНОГО (ЛЮДСЬКОГО) АСПЕКТУ ВЛАДНИХ СТОСУНКІВ - СФЕРИ ПРИДБАННЯ І КОРИСТУВАННЯ ДЕРЖАВНОЮ ВЛАДОЮ.

ВЛАДА ЗА СВОЇМ ЄСТВОМ МАЄ БОЖЕСТВЕННИЙ ХАРАКТЕР, АЛЕ ЦЕ НЕ ВІДНОСИТЬСЯ ДО ЇЇ ПРИДБАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ, ОСКІЛЬКИ ПРАКТИКА ЇЇ ЗДІЙСНЕННЯ МОЖЕ ІСТОТНО РОЗХОДИТИСЯ З БОЖЕСТВЕННИМИ ВСТАНОВЛЕННЯМИ. НЕСПРАВЕДЛИВИЙ ПРИХІД ДО ВЛАДИ І ЗЛОВЖИВАННЯ НЕЮ ПОРУШУЮТЬ БОЖЕСТВЕННІ ВСТАНОВЛЕННЯ, ЩО ДАЄ НАРОДОВІ ПРАВО НА ОПІР І СКИДАННЯ ПРАВИТЕЛЯ, ЩО ЗАРВАВСЯ.

ПОЛІТИЧНІ ІДЕЇ ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ.

В МЕЖАХ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ ВІДРОДЖЕННЯ СФОРМУВАЛАСЯ ТЕЧІЯ "ЦИВІЛЬНОГО ГУМАНІЗМУ", ЯКА ТРАНСФОРМУЄ ЗАГАЛЬНУ УСТАНОВКУ ВІДРОДЖЕННЯ ПРО СВОБОДУ ВОЛІ (СВОБОДИ ОСОБИ) В ПОЛІТИЧНУ ТЕОРІЮ РЕСПУБЛІКАНІЗМУ.

- **ВИДІЛЯЮТЬ ДВІ КОНЦЕПЦІЇ РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ ТЕОРІЇ.** ДОСИТЬ УМОВНО ЇХ НАЗИВАЮТЬ:
  - ФЛОРЕНТІЙСЬКА І
  - ВЕНЕЦІАНСЬКА.

ЗГІДНО ФЛОРЕНТІЙСЬКІЙ ТЕОРІЇ РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ УСТРІЙ МАЄ БУТИ ОРІЄНТОВАНИЙ НА РОЗВИТОК ШИРОКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ (VITA ACTIVA CIVILIS) І РІЗНОСТОРОННЬОЇ ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ (VITA ACTIVA POLITICO) ОСНОВНОЇ МАСИ ГРОМАДЯН В ЖИТТІ СУСПІЛЬСТВА З МЕТОЮ МАКСИМАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЇХ ЦИВІЛЬНИХ ЧЕСНОТ.

ВЕНЕЦІАНСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ВИХОДИЛА З ТОГО, ЩО РЕСПУБЛІКАНСЬКІ ІНСТИТУТИ ПОВИННІ НЕЙТРАЛІЗОВУВАТИ ЛЮДСЬКІ ПОРОКИ І "ВІДБИРАТИ" ЧЕРЕЗ СИСТЕМУ СВОЄРІДНИХ ФІЛЬТРІВ (ТОБТО ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ) ЛИШЕ КОРИСНІ ДІЇ ЛЮДЕЙ.

"ПОЛІТИЧНА НАУКА" Н. МАКІАВЕЛЛІ (1469 – 1527 РР.)

МАКІАВЕЛЛІ ВІДКИДАЄ СЕРЕДНЬОВІЧНУ ТЕОЛОГІЧНУ КОНЦЕПЦІЮ ВЛАДИ ЯК БОЖЕСТВЕННОГО ІНСТИТУТУ І РЕГУЛЬОВАНОГО ВИЩИМИ МЕТАФІЗИЧНИМИ ПРИНЦИПАМИ. СТОСУНКИ ВЛАДИ РОЗГЛЯДАЮТЬСЯ НИМ ЯК СКЛАДНИЙ РЕЗУЛЬТАТ ВЗАЄМОДІЇ РІЗНОМАНІТНИХ (І СПОВНА ЗЕМНИХ) СОЦІАЛЬНИХ СИЛ.

- **НАЙВАЖЛИВІШЕ ЗНАЧЕННЯ МАЄ ПОСЛІДОВНЕ ВВЕДЕННЯ НИМ В ПОЛІТИЧНУ НАУКУ ЗАГАЛЬНОГО ПОНЯТТЯ "ДЕРЖАВИ" (STATO) В СЕНСІ ЗАГАЛЬНОГО ПОЛІТИЧНОГО СТАНУ СУСПІЛЬСТВА, ЙОГО ПЕВНОЇ ПОЛІТИЧНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ. МАКІАВЕЛЛІ НЕ ЛИШЕ РОЗМЕЖОВУЄ ПОНЯТТЯ ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА, АЛЕ І НАМІЧАЄ ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРШОГО ДРУГИМ.**
- **КОНКРЕТНО-ІСТОРИЧНІ ФОРМИ ДЕРЖАВИ ОБУМОВЛЮЮТЬСЯ, ПО МАКІАВЕЛЛІ, СПІВВІДНОШЕННЯМ РІЗНИХ СУСПІЛЬНИХ СИЛ, ПЕРШ ЗА ВСЕ ЗНАТІ І ПРОСТОГО НАРОДУ. БОРОТЬБА НАРОДУ І АРИСТОКРАТІЇ - КЛЮЧОВЕ ДЖЕРЕЛО НЕ ЛИШЕ РУХУ І РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ, АЛЕ І ЗМІНИ ЙОГО РІЗНИХ ФОРМ.**
- **ФУНДАМЕНТАЛЬНИЙ ЗАКОН ПОЛІТИЧНОГО ЖИТТЯ ПОЛЯГАЄ В ТОМУ, ЩО МАСИ НЕ ХОЧУТЬ, АБИ НИМИ КОМАНДУВАЛИ АБО ПРИГНОБЛЮВАЛИ, А ЗНАТЬ, НАВПАКИ, ПРАГНЕ ВОЛОДАРЮВАТИ І ПОНЕВОЛИТИ НАРОД.**

- **В УМОВАХ НОРМАЛЬНОЇ НЕЗАЛЕЖНОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ НАЙКРАЩИМ Є РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УСТРІЙ, БО ВІН НАЙБІЛЬШОЮ МІРОЮ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ПРОЦВІТАННЯ, СВОБОДУ І ЦИВІЛЬНУ РІВНІСТЬ ВСІХ ГРОМАДЯН СУСПІЛЬСТВА.**
- **В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ ПОЛІТИЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА І СТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-КОНСОЛІДОВАНОЇ ДЕРЖАВИ НЕОБХІДНО-ПЕРЕВАЖНОЮ ВИЯВЛЯЄТЬСЯ АБСОЛЮТНА МОНАРХІЧНА ВЛАДА.**
- ТАКИЙ ПРАВИТЕЛЬ ПОСТІЙНО ЗНАХОДИТЬСЯ СЕРЕД ВОРОГІВ - ВНУТРІШНІХ І ЗОВНІШНІХ, ТОМУ ВІН НЕ МОЖЕ НІКОМУ ДОВІРЯТИ І ВИМУШЕНИЙ УДАВАТИСЯ ДО НАСИЛЬСТВА І ПІДСТУПНОСТІ. ГОСУДАР ПОВИНЕН З'ЄДНАТИ В СОБІ ЯКОСТІ ЛЕВА І ЛИСИЦІ, БО ЛЕВ БЕЗЗАХИСНИЙ ПРОТИ МЕРЕЖ, А ЛИСИЦЯ – ПРОТИ ВОVKІВ, "ОТЖЕ, ТРЕБА БУТИ ЛИСИЦЕЮ, АБИ УМІТИ ОБІЙТИ КАПКАНИ, І ЛЕВОМ, АБИ НАЛЯКАТИ ВОVKІВ" [МАКІАВЕЛЛІ. ГОСУДАР. - XVIII].

"МЕТА ВИПРАВДОВУЄ ЗАСОБИ"
- ЦЯ ТЕЗА СТАЄ КЛЮЧОВИМ ІМПЕРАТИВОМ
ЕКСТРАОРДИНАРНОЇ ПОЛІТИКИ МАКІАВЕЛЛІЗМУ

ПОЛІТИЧНІ КОНЦЕПТИ НОВОГО ЧАСУ.

- ГОЛОВНОЮ ПРОБЛЕМОЮ ПОЛІТИЧНОЇ ТЕОРІЇ НОВОГО ЧАСУ СТАЄ ПИТАННЯ ПРО МІСЦЕ ТА РОЛЬ ІНДИВІДА У СУСПІЛЬСТВІ, ПРО МЕЖІ ЙОГО ГРОМАДЯНСЬКОЇ СВОБОДИ.
- ПРОБЛЕМА СПІВВІДНОШЕННЯ ОСОБИ, СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВИ СТАЄ ОСНОВНОЮ ТЕМОЮ РОЗДУМІВ У ПРОСТОРІ ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ.

ЗАГАЛЬНОЮ ОСНОВОЮ ДЛЯ ВИРОБЛЕННЯ ТОГО АБО ІНШОГО ВАРІАНТУ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ СТАЛИ ТЕОРІЇ

- **"ПРИРОДНИХ ПРАВ" ЛЮДИНИ ТА**
- **"СУСПІЛЬНОГО ДОГОВОРУ".**

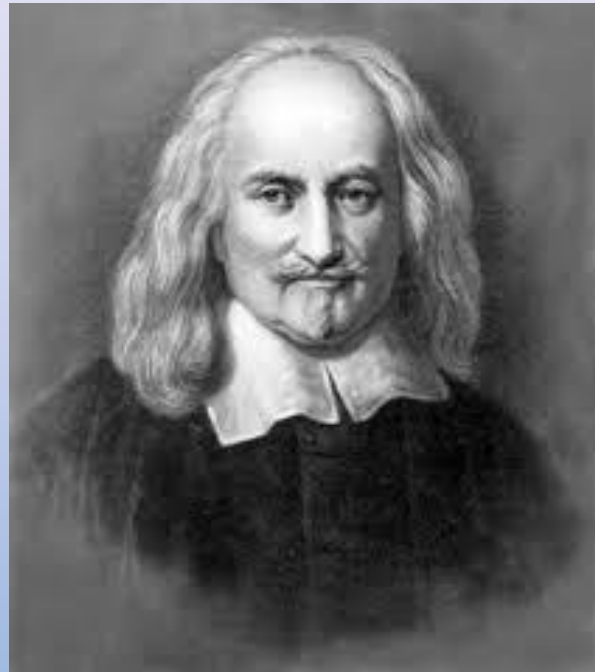
ВІДПОВІДНО ДО НИХ ЛЮДСЬКА ОСОБА ВІД НАРОДЖЕННЯ МАЄ ПЕВНІ "ПРИРОДНІ ПРАВА", ЯКІ НЕ МОЖУТЬ БУТИ ВІДЧУЖЕНІ. ДЛЯ СТВОРЕННЯ ГАРАНТІЙ ЇХ ДОТРИМАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЇ ЛЮДСЬКЕ СПІВТОВАРИСТВО УКЛАДАЄ ВІЛЬНУ УГОДУ ("СУСПІЛЬНИЙ ДОГОВІР") ПРО СТВОРЕННЯ ДЕРЖАВИ.

ВИДІЛЯЮТЬ ТРИ ВЕКТОРИ ПОЛІТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НОВОГО ЧАСУ:

- ЛІБЕРАЛЬНИЙ,
- РАДИКАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНИЙ І
- АВТОРИТАРНО-ДЕРЖАВНИЙ.

**ЗАСНОВНИКОМ АВТОРИТАРНОГО НАПРЯМУ
ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ (НОВОГО ЧАСУ) Є
ТОМАС ГОББС
(1588 – 1679 РР.).**

**СВОЇ ПОЛІТИЧНІ ПОГЛЯДИ ВІН ВИКЛАВ В ТРАКТАТІ "ПРО
ГРОМАДЯНИНА" (1642) І В КНИЗІ "ЛЕВІАФАН, АБО
МАТЕРІЯ, ФОРМА І ВЛАДА ДЕРЖАВИ ЦЕРКОВНОЇ І
ЦИВІЛЬНОЇ" (1651).**

НА ДУМКУ ФІЛОСОФА, ЛЮДЯМ ПРИРОДНО ВЛАСТИВА
ЖОРСТОКА "ВІЙНА ВСІХ ПРОТИ ВСІХ". ДЛЯ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАГАЛЬНОГО РОЗКВІТУ І СОЦІАЛЬНОГО
МИРУ ЛЮДЯМ НЕОБХІДНО ВІДМОВИТИСЯ ВІД СВОЇХ
ПОЛІТИЧНИХ ПРАВ І ПЕРЕНЕСТИ ЇХ НА ДЕРЖАВУ.

- ДЕРЖАВА, ВИРАЖАЮЧИ ЗАГАЛЬНУ ВОЛЮ ВСІХ, ЗМОЖЕ ЗМУСИТИ КОЖНОГО НЕ ПОРУШУВАТИ "СТАТУС КВО", ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИЙНЯТОГО РІШЕННЯ;
- ГОББС НАДІЛЯЄ ДЕРЖАВУ НЕОБМЕЖЕНИМИ ПОВНОВАЖЕННЯМИ ПО ВІДНОШЕННЮ ДО СВОЇХ ПІДДАНИХ. ОКРІМ ПРАВА НА ЇХ ЖИТТЯ, ВОНА НЕ НЕСЕ ЖОДНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПЕРЕД НИМИ;
- ВИКЛЮЧЕНА БУДЬ-ЯКА ФОРМА КОНТРОЛЮ ВЕРХОВНОЇ ВЛАДИ З БОКУ СУСПІЛЬСТВА. СУВЕРЕНУ НАЛЕЖАТЬ ВСІ ВИДИ ВЛАДИ, ВІН НЕ ПІДЛЯГАЄ СУДУ, СТОЇТЬ ВИЩЕ ЗАКОНІВ, БО ОСТАННІ ВСТАНОВЛЕНІ НИМ САМИМ.

ЛІБЕРАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНУ АЛЬТЕРНАТИВУ

АВТОРИТАРНІЙ МОДЕРНІЗАЦІЇ РОЗРОБИВ ВИДАТНИЙ АНГЛІЙСЬКИЙ ФІЛОСОФ І
ПОЛІТИЧНИЙ МИСЛИТЕЛЬ

ДЖОН ЛОКК

(1632 – 1704 РР.).

ОСНОВНА ПРАЦЯ – "ДВА ТРАКТАТИ ПРО ПРАВЛІННЯ" (1690).

СУТЬ ЛОККІВСЬКОЇ КОНЦЕПЦІЇ ПОЛЯГАЄ В СТВЕРДЖЕННІ НЕРОЗРИВНОЇ ЄДНОСТІ І ВЗАЄМОЗАЛЕЖНОСТІ ОСНОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ І ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ.

- ЯК І ГОББС, ЗАГАЛЬНУ НЕОБХІДНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЛОКК ВИВОДИТЬ З ПОТРЕБИ ГАРАНТІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ ІНДИВІДІВ. АЛЕ НА ВІДМІНУ ВІД ГОББСА, В ЛОККА ПРИРОДНІ ПРАВА І СВОБОДИ ПРИ ПЕРЕХОДІ З ПРИРОДНОГО СТАНУ В ДЕРЖАВНЕ НЕ ВТРАЧАЮТЬСЯ (ПЕРЕХОДЯЧИ ДО ДЕРЖАВИ), А ЗБЕРІГАЮТЬСЯ У ІНДИВІДІВ.
- ЛОКК ВИХОДИТЬ З ТОГО, ЩО ПОВНІ ГАРАНТІЇ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СВОБОДИ МОЖЛИВІ ЛИШЕ ПРИ ДОПОВНЕННІ ЇЇ СВОБОДОЮ ПОЛІТИЧНОЮ.
- ТОМУ УТВОРЕННЯ ДЕРЖАВНОСТІ В ЛОККА НЕ ПОВ'ЯЗАНЕ З ВІДМОВОЮ ГРОМАДЯН ВІД ПРАВА КОНТРОЛЮ ВЛАДИ І ВІЛЬНОГО ПОЛІТИЧНОГО ВОЛЕВІЯВЛЕННЯ.
- ДИХОТОМІЯ "ОСОБА - ДЕРЖАВА" ВИРІШУЄТЬСЯ ЛОККОМ НА КОРИСТЬ ПЕРШОГО ЕЛЕМЕНТУ. ПРАВА ЛЮДИНИ МАЮТЬ ВЕРХ НАД БУДЬ-ЯКИМИ ДЕРЖАВНИМИ ПРАВАМИ.

**РАДИКАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНИЙ НАПРЯМОК ПРЕДСТАВЛЕНИЙ
ВИДАТНИМ МИСЛИТЕЛЕМ ЕПОХИ ПРОСВІТНИЦТВА
ЖАН-ЖАКОМ РУССО**

(1712 – 1778 РР.),

ЯКИЙ ПРИ ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМИ СПІВВІДНОШЕННЯ ОСОБИ,
СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВИ **НА ПЕРШЕ МІСЦЕ ПОСТАВИВ
СУСПІЛЬСТВО, ЙОГО ІНТЕРЕСИ І ПОТРЕБИ.**

СУСПІЛЬНИЙ ДОГОВІР, НА ЙОГО ДУМКУ, НЕ МОЖЕ БУТИ УГОДОЮ ПРО ОБРАННЯ УРЯДУ АБО УГОДОЮ, ЗА ЯКОЮ ОДНА СТОРОНА ОБІЦЯЄ ПІДКОРЯТИСЯ, А ІНША – ВОЛОДАРЮВАТИ
СУСПІЛЬНИЙ ДОГОВІР – ЦЕ АСОЦІАЦІЯ ЛЮДЕЙ, ЯКА СТАЄ КОЛЕКТИВНИМ «ЦІЛИМ».

- КОЖНИЙ КОНКРЕТНИЙ ІНДИВІД ПОВИНЕН ПІДКОРЯТИСЯ ЦЬОМУ «ЗАГАЛЬНОМУ Я», "ЗАГАЛЬНІЙ ВОЛІ", ЯКЩО ЙОГО ПРИВАТНИЙ ІНТЕРЕС РОЗХОДИТЬСЯ ІЗ СУСПІЛЬНИМ.
- СУСПІЛЬСТВО У РУССО – ЦЕ УНІВЕРСАЛЬНЕ "МОРАЛЬНЕ І КОЛЕКТИВНЕ ЦІЛЕ" І САМЕ ВОНО СТАЄ ДЖЕРЕЛОМ І ВОЛОДАРЕМ ВСЯКОЇ ВЛАДИ.
- НАРОДНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ – ЦЕ ВИРАЖЕННЯ КОЛЕКТИВНОЇ ("ЗАГАЛЬНОЇ") ВОЛІ, ЯКА НЕ МОЖЕ БУТИ НІ ПОДІЛЕНА, НІ ПЕРЕДОРУЧЕНА КОМУ-НЕБУДЬ. ЗВІДСИ СЛІДУЄ РІЗКЕ ЗАПЕРЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ РОЗДІЛЕННЯ ВЛАСТЕЙ І ДЕПУТАТСЬКОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА.

ПОЛІТИЧНІ ТЕОРІЇ ХІХ СТОЛІТТЯ.
РОДОНАЧАЛЬНИК НІМЕЦЬКОЇ КЛАСИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ
ВИДАТНИЙ ФІЛОСОФ-ІДЕАЛІСТ
ІММАНУІЛ КАНТ
(1724-1804 РР.)
ЗАКЛАВ ОСНОВИ СУЧАСНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ПРАВОВОЇ
ДЕРЖАВИ.

ТЕОРІЯ КАНТА – ЦЕ ПЕВНА СПРОБА СУМІЩЕННЯ ЛІБЕРАЛЬНОЇ, РАДИКАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОЇ І АВТОРИТАРНОЇ ЛІНІЙ РОЗВИТКУ ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ.

ДЕРЖАВА, ЗА КАНТОМ, - ОБ'ЄДНАННЯ БЕЗЛІЧІ ЛЮДЕЙ, ПІДЛЕГЛИХ ПРАВОВИМ ЗАКОНАМ. МЕТОЮ І СЕНСОМ ЇЙОГО ІСНУВАННЯ Є РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВОВИХ НОРМ.

ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЄЇ МЕТИ ВОНО ДІЄ ТРОЯКИМ СПОСОБОМ:

- СТВОРЮЄ ЗАКОНИ (ЗАГАЛЬНІ НОРМИ ПРАВА);
- ЗДІЙСНЮЄ ВИКОНАВЧУ І РОЗПОРЯДЛИВУ ДІЯЛЬНІСТЬ (АДМІНІСТРАТИВНІ АКТИ),
- ВИРОБЛЯЄ ЮРИСДИКЦІЙНІ АКТИ.

ВІДПОВІДНО ВИНИКАЄ ФУНКЦІОНАЛЬНЕ РОЗДІЛЕННЯ ОРГАНІВ ВЛАДИ НА ЗАКОНОДАВЧІ, ВИКОНАВЧІ І СУДОВІ.

ГЕОРГ ВІЛЬГЕЛЬМ ФРІДРІХ ГЕГЕЛЬ

(1770 – 1831 РР.)

ПРОДОВЖИВ АВТОРИТАРНУ І ДЕРЖАВНО-ЦЕНТРИЧНУ
ЛІНІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ.

АВТОРИТАРНИЙ ЕТАТИЗМ ГЕГЕЛЯ БУДУЄТЬСЯ НА РОЗВЕДЕННІ І ДОСЛІДЖЕННІ ДВОХ КЛЮЧОВИХ ПОНЯТЬ: ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВИ.

- ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО Є СФЕРОЮ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБЛИВИХ ПРИВАТНИХ ІНТЕРЕСІВ ОКРЕМОЇ ОСОБИ, ПРИЧОМУ ТУТ КОЖЕН ДЛЯ СЕБЕ Є ВИЩОЮ МЕТОЮ, А ВСІ ІНШІ – ЛИШЕ ЗАСОБИ.
- СТАНИ Є ОСОБЛИВОЮ ФОРМОЮ ЗВ'ЯЗКУ ПРИВАТНОГО ІНТЕРЕСУ З ДЕРЖАВОЮ: ІНДИВІД ТРАНСФОРМУЄ СВІЙ ПРИВАТНИЙ (ЕКОНОМІЧНИЙ) ІНТЕРЕС В ПОЛІТИЧНИЙ ЛИШЕ ЯК ЧЛЕН ТОГО АБО ІНШОГО СТАНУ.
- ЯКЩО ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО Є СФЕРОЮ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ТО ДЕРЖАВА Є СФЕРОЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ.
- ДЕРЖАВА СКЛАДАЄТЬСЯ З ТРЬОХ ВЛАСТЕЙ: ЗАКОНОДАВЧОЇ, УРЯДОВОЇ І ВЛАДИ ГОСУДАРЯ.